

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Zuzana Kantošová

Interpretace románu Williama Goldinga Pán much

Olomouc 2014

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Vala, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 24. 4. 2014

.....

podpis

Děkuji Mgr. Jaroslavu Valovi, Ph.D. za trpělivost, odborné vedení bakalářské práce a poskytování cenných rad a připomínek.

Obsah

Úvod.....	5
1 William Golding.....	6
1.1 Život.....	6
1.2 Dílo.....	7
1.3 Seznam autorových děl.....	7
2 Pán much.....	9
2.1 Úvod.....	9
2.2 Dobový kontext.....	11
2.3 Nastínění děje.....	12
2.4 Charakteristika hlavních postav.....	14
2.4.1 Čuñas.....	14
2.4.2 Ralph.....	15
2.4.3 Simon.....	17
2.4.4 Jack.....	18
2.4.5 Roger.....	19
2.5 Psychoanalýza.....	20
2.5.1 Id.....	21
2.5.2 Ego.....	21
2.5.3 Superego.....	22
2.6 Hlavní motivy.....	23
2.6.1 Role dospělého.....	23
2.6.2 Vlastenectví.....	24
2.6.3 Divošství.....	25
2.6.4 Lov.....	26
2.6.5 Zlo.....	27
2.7 Význam symbolů.....	29
2.7.1 Moucha.....	29
2.7.2 Brýle.....	30
2.7.3 Lastura.....	31
2.7.4 Prase.....	31
2.8 Srovnání.....	32
2.8.1 Filmové zpracování z roku 1963.....	32
2.8.2 Filmové zpracování z roku 1990.....	33
2.9 Román.....	35
Závěr.....	36
Seznam použité literatury.....	37

Úvod

Cílem této bakalářské práce s názvem *Interpretace románu Williama Goldinga Pán much* je seznámit čtenáře s tímto významným dílem. Úkolem je především interpretovat hlavní motivy v románu *Pán much* a pokusit se pomocí příslušné literatury o výklad symbolů, které se v tomto díle objevují.

Tato práce je rozdělena do dvou hlavních částí. První část s názvem William Golding se zabývá autorem samotným. Poskytuje čtenáři informace o jeho životě, studiu a rozmanité škále zaměstnání, kterým se věnoval. Zmiňuje také autorovo důležité období během druhé světové války, které prožil jako důstojník u anglického námořnictva, a také pasování na rytíře anglickou královnou Alžbětou II.. Dále poskytuje informace o jeho díle, které je spojeno s mnoha prestižními vyznamenáními, jakými jsou především *Nobelova cena za literaturu*, *James Tait Black Memorial Prize* nebo *Booker McConnell Prize*. Představuje Williama Goldinga nejen jako autora románů, ale také básní a povídek, divadelních her, esejí či recenzí. Vyzdvihuje i jeho literární kariéru, během které získal mnoho čestných doktorátů nejen z anglických univerzit jako *University of Sussex*, *University of Bristol*, *University of Oxford*, ale také z *University of Oviedo* ve Španělsku či *University of Paris* ve Francii. Druhá část této práce nesoucí název Pán much se zaměřuje na charakteristiku hlavních postav Čuňase, Ralpa, Simona, Jacka a Rogera a na pokus o jejich psychoanalýzu na základě *psychoanalytické teorie osobnosti* Sigmunda Freuda. Dále se zaměřuje na výklad symbolů, jako jsou moucha, brýle, prase nebo lastura, a na interpretaci hlavních motivů objevujících se v románu: role dospělého, vlastenectví, divoštství, lov a zlo. Druhá část se věnuje také srovnání románu s jeho filmovým zpracováním z roku 1963 a 1990 a teorii románu jako literárního útvaru.

1 William Golding

1.1 Život

William Gerard Golding se narodil 19. 9. 1911 v malé anglické vesnici St. Columb Minor v Cornwallu. Matka byla členkou hnutí sufražetek a otec byl učitelem na střední škole, což Goldinga později směřovalo k učitelství. Přestože studoval na Oxfordské univerzitě přírodní vědy, získal bakalářský titul z anglického jazyka a diplom z pedagogiky. Během let 1934 až 1939 vystřídal William Golding několik zaměstnání – působil jako pracovník v sociální sféře, jistou dobu se angažoval i jako herec či producent, po roce 1939 působil jako učitel anglického jazyka a filosofie na škole v Salisbury (Procházka, Stříbrný, 1996, s. 303).

V roce 1940 vstupuje Golding do armády a stává se členem anglického námořnictva. Během této služby má možnost bojovat na křižnících, minolovkách či torpédoborcích. Účastnil se také těch nejnebezpečnějších akcí proti německým ponorkám, letectvu a také slavné operace proti německé lodi Bismarck (Nenadál, 1968, s. 212).

V roce 1966 byl oceněn vojenskou důstojnickou hodností *Commander of the British Empire* a v roce 1988 byl dokonce pasován britskou královnou Alžbětou II. na rytíře (William Golding, Awards, 2014). Touto událostí byl velmi potěšen, protože to bylo jediné jeho vyznamenání, které formálně ovlivnilo status jeho ženy, což pro něj bylo velkou satisfakcí. Vzpomíná, jak poté, co mu královna poklepala mečem na rameno a předala mu řád a stuhu, potřásla mu rukou a položila mu otázku: „*Ještě pořád píšete?*“ Na to Golding odpověděl: „*Oh yes, Marm*“ a královna odvětila: „*Oh good*“ (William Golding, Knighthood, 2014).

William Golding zemřel v červnu roku 1993 v Perranarworthalu na srdeční infarkt. Zanechal po sobě ženu Anne a dvě děti, Davida a Judith (Biography.com, Death and Legacy, 2014).

1.2 Dílo

Golding psal kromě románů také divadelní hry, eseje a recenze. Mezi jeho tvorbu patří i několik povídek a básní a také cestovatelská kniha o Egyptě. Velké množství jeho pokusů o další díla přežily ve formě rukopisů či strojopisů. Zdá se, že už od svého dětství věděl, že chce být spisovatelem a jeho první práce byla publikována, když mu bylo teprve dvacet tři. Jeho dílo se vyznačuje širokou škálou a rozmanitost látek. Protože přežil jedno z nejhorších a nejnelidštějších století, zanechal po sobě díla, která odrážejí hrůzy těchto časů. Po své smrti zde zanechal množství deníků, které zaznamenávají jeho nejniternější myšlenky a testují všechny možné nápady (William Golding, Life&Photos, 2014).

Jako úspěšný autor byl nositelem řady ocenění jako například *James Tait Black Memorial Prize* (1979) za *Viditelnou temnotu* nebo *Booker McConnell Prize* (1980) za *Rituál plavby* (William Golding, Awards, 2014).

Když v roce 1983 získal *Nobelovu cenu za literaturu*, oficiální stránky Nobel Foundation uvedly, že „...jeho romány, které svým srozumitelným uměním vyprávění a rozmanitostí a zároveň univerzálností báje, osvětlují lidský úděl v dnešním světě“ (William Golding, Life&Photos, 2014).

V roce 1955 získal členství v *Royal Society of Literature* a v roce 1984 byl uznán jako *Companion of Literature*. O jeho vzdělanosti svědčí také množství čestných doktorátů, které za celý život získal, a to čestný doktorát z *University of Sussex*, *University of Kent*, *University of Warwick*, *University of Bristol*, *University of Oviedo*, *University of Oxford* a *University of Paris* (William Golding, Awards, 2014).

1.3 Seznam autorových děl

Poezie

- *Básně* (1934) – Poems

Próza

- *Pán much* (1954) – Lord of the Flies

- *Dědicové* (1955) – The Inheritors
- *Chmaták Martin* nebo jen *Pincher Martin* (1956) – Picher Martin, ve Spojených státech pod názvem *The Two Deaths of Christopher Martin*
- *Volný pád* (1959) – Free Fall
- *Věž* (1964) – The Spire
- *Pyramida* (1967) – The Pyramid
- *Bůh štír* (1971) – The Scorpion God
- *Viditelná temnota* (1979) – Darkness Visible
- *Rituál plavby* (1980) – Rites of Passage
- *Papíroví lidé* (1984) – The Paper Men
- *Stísněný prostor* (1987) – Close Quarters
- *Požár v podpalubí* (1989) – Fire Down Below (spolu s *Rites of Passage* a *Close Quarters* tvoří trilogii, které se také říká 'A Sea Trilogy')

Drama

- *Mosazný motýl* (1958) – The Brass Butterfly

Další díla

- *Někdy, nikdy. Tři smyšlené příběhy.* (1956) – Sometimes, never. Three Tales of Imagination., soubor novel
- *Žhavé brány a jiné příležitostné články* (1965) – The Hot Gates and Other Occasional Pieces, soubory esejů
- *Pohyblivý cíl* (1982) – A Moving Target, soubory esejí
- *Egyptský deník* (1985) – An Egyptian Journal

2 Pán much

2.1 Úvod

Věnuji své matce a otci

Podle Procházky a Stříbrného si tento román musel svůj úspěch teprve zasloužit a vlivnou knihou se nestal hned, protože „*rukopis odmítlo 21 nakladatelství a první recenze také nebyly příliš příznivé;*“ (1996, s. 304) Podle oficiálních anglických stránek Williama Goldinga se jen v Anglii prodalo více než dvacet pět miliónů kopií této knihy a další miliony po celém světě. Román byl přeložen nejen do všech hlavních světových jazyků, ale také do těch menších jako například Baskičtina nebo Katalánština. Byl také upraven pro rádiové vysílání, zpracován do filmové podoby, či přepsán do formy divadelní hry (William Golding, *Lord of the Flies*, 2014).

Jeho služba u námořnictva a pozdější profese učitele mu poskytla spoustu materiálu pro napsání *Pána much*. Po zkušenostech z druhé světové války Golding prohlásil: „*Začal jsem vidět to, čeho všeho jsou lidé schopni. Kdokoliv, kdo si prošel tímto obdobím bez pochopení, že člověk produkuje zlo stejně tak, jako včela produkuje med, musel být slepý nebo mít něco s hlavou.*“ (Biography.cz, Royal Navy, 2014) Z války tedy věděl, jak na člověka působí mezní situace, izolace od civilizace a nebezpečí, kdy je nucen volit mezi tím, jestli zabije, či bude zabit. Z učitelského prostředí si pak odnesl výsledky pozorování chování a jednání chlapců a jejich sklony k dobrému i špatnému.

U příležitosti letošního šedesátého výročí od první publikace *Pána much* se oficiální stránky Williama Goldinga chystají vydat elektronickou pamětní knihu, a proto přijímají příspěvky z celého světa od jeho fanoušků, aby knihu představili svou úvahou o vlivu její četby. Příspěvky mohou být krátké myšlenky, umělecké výtvořky či fotografie (William Golding, *Lord of the Flies 60th anniversary ebook*, 2014).

O vlivu tohoto románu svědčí také několik televizních pořadů, které se jím nechaly inspirovat. Jedním z nich je úspěšný americký seriál *Ztraceni* (*The Lost*). Najde se zde hned několik podobností, mezi ty nejdůležitější však patří ztroskotání skupiny lidí na ostrově po výbuchu letadla, kteří se snaží přežít. Dochází zde k boji o autoritu mezi Jackem Shephardem a Johnem Lockem. Jack symbolizuje Ralpa a je stejně jako on sympatický,

spravedlivý a je také zvolen vůdcem. Naproti tomu John se podobá svou charakteristikou Jacku Merridewovi a stejně jako on je silný, agresivní a s velkou zálibou loví prasata. Jistých podobností si můžeme všimnout i u dalších postav v seriálu – Sawyer si nedokáže představit život bez svých brýlí jako Čuñas a Shannon zase trpí astmatem jako Čuñas. Najdeme zde i dvojčata Scotta a Steva, v knize jsou to Sam a Eric. Objevuje se zde i tajemná příšera, která obývá ostrov, nebo parašutista, kterého najdou v pralese. Seriáloví *Ztracení* jsou také po nějakou dobu nuceni v určitém intervale mačkat jisté tlačítko, aby se zachránili, přestože netuší, jestli se tak stane. Zde je paralela s *Pánem much*, kde chlapci museli udržovat oheň, přestože si nemohli být svou záchranou jistí. Je zde i přímý odkaz na *Pána much* – poprvé, když jeden z hrdinů Sawyer říká, že: „*Lidé dole na pláži mohli být ještě před měsícem doktoři nebo účetní, ale teď nastal čas Pána much.*“ a podruhé, když se postava jménem Charlie vyjadřuje o lidech, kteří při výbuchu letadla seděli v jeho zadní části: „*Vypadá to, že to tam neměli lehké. Vypadají, jako by se tam stali zatracenými Pány much.*“ (Lostpedia - The Lost Encyclopedia, Lord of the Flies, 2014)

Dalším neméně úspěšným americkým televizním pořadem, který se nechal románem inspirovat, je reality show s názvem *Kdo přežije* (Survivor). „*Hlavním principem této soutěže je vysazení soutěžících na izolovaném místě v divočině, kde soupeří o různé odměny a hlavní výhru v hotovosti.*“ Soutěžící plní různě fyzicky i psychicky obtížné úkoly, navzájem se vyřazují a ten, kdo vyhrává, získává titul *Poslední trosečník*. Tato reality show si získala svůj úspěch i tím, že jde ve skutečnosti o velice povedený psychologický experiment, který zobrazuje soutěžící v emocionálně vypjatých situacích (Česko-Slovenská filmová databáze, *Kdo přežije*, 2014).

V neposlední řadě je zde již kultovní americký seriál pro děti i dospělé z dílny režiséra Matta Groeninga *Simpsonovi*, který v jednom z dílů s názvem *Ponorkobus* v podstatě paroduje *Pána much*. Springfieldští žáci jedou na dětské zasedání OSN, ale jejich autobus se zřítí z mostu a děti se ocitnou na opuštěném ostrově. Objevuje se zde lastura, kterou děti svolávají shromáždění, i obluda, které se bojí. Oheň se zapaluje pomocí křesání o Milhousovy brýle, který trpí astmatem, a když v závěru hodují pečeného kance, zdivočelým dětem pak nechybí ani pokřik a maska.

Románem *Pán much* se nechala inspirovat dokonce i anglická heavymetalová skupina *Iron Maiden* se svou písní z desky *Death on the Road* nazvanou jak jinak než *Lord Of The Flies*. Zpívá se zde o osudu, který je dostal na pobřeží, kde nikoho nezajímá, co je

dobré a co špatné a nikdo nepotřebuje kodex morálky. Líbí se jim život v nebezpečí, život na hraně, a tak zabíjejí, aby přežili, což jen odhaluje zvíře v nich. Píseň končí slovy: „*Světcí a hříšníci Něco nás nutí Být pány much*“ (diskografie.cz, 11 - Lord of the Flies (Iron Maiden), 2014).

Vzhledem k tomu, že *Pán much* je celosvětově uznávaným dílem, o kterém se učí děti ve školách po celém světě, vznikají pro tyto účely i různé učební pomůcky, jako jsou videa, animace apod.. Takovou to pomůcku můžeme najít v podobě kresleného videa na stránkách *SparkNotes* (www.sparknotes.com/lit/flies/) nebo jako zábavnou přednášku v podání svérázného "gangstera" Sparkyho Sweetse, PhD. na jeho stránkách *Thug Notes* (www.thug-notes.com).

2.2 Dobový kontext

Autor nám neposkytuje přesné datum ani rok, kdy se tento příběh odehrává, najdeme zde však několik náznaků, které nám napovídají, že román je zasazen pravděpodobně do roku 1945, kdy probíhá poslední fáze války v Pacifiku a kdy jsou svrženy atomové bomby na japonská města Hirošima a Nagasaki. Můžeme tak soudit podle věty, kterou hned v úvodu říká Čuňas: „*Copaks neslyšel, co říkal pilot? Vo tý atomový bombě? Jsou všickni mrtví.*“ (Golding, 1993, s. 16)

V knize můžeme nalézt i další nepřímé zmínky o existenci války, a to když autor popisuje, že „*na obloze byla ještě jiná světla, která se rychle pohybovala, mrkala nebo zhasínala, ačkoli z té bitvy, která zuřila ve výšce deseti mil, nezalehlo dolů ani nejmenší zatřesenutí.*“ (Golding, 1993, s. 101), nebo v části, kdy Simon po epileptickém záchvatu leží na zemi v džungli a autor píše, že „*den se připozdíval a dělostřelba v oblacích pokračovala.*“ (Golding, 1993, s. 153) O existenci války také napovídá Ralphova hypotéza, že kdyby sestrojili člun a pokoušeli by se dostat z ostrova, byli by zajati Rusy: „*Možná že by nás rudí zajali.*“ (Golding, 1993, s. 171)

2.3 Nastínění děje

Na ostrově v Tichém oceánu ztroskotají během evakuace z Anglie mladí chlapci ve věku šesti až dvanácti let a mezi nimi není žádný dospělý člověk. Letadlo bylo sestřeleno a nikdo neví, kde se právě nacházejí. Díky lastuře se troubením svolává schůze, kde se seznamujeme s hlavními hrdiny celého příběhu - s Čuňasem, Raphem, Simonem, Jackem, Rogerem, Mauricem a dvojčaty Samem a Ericem – a také ostatními menšími chlapci, kterým se později začalo říkat *mrňousové*. Ralph je pro svou přirozenou autoritu zvolen za vůdce s tím, že Jack, jakožto chrámový stipendista, bude vůdcem chlapeckého sboru, kterému určuje jméno *Lovci*. Při průzkumu ostrova se také chlapci poprvé setkávají i s jiným zdrojem obživy než ovoce, ze kterého mají zaživací potíže, a to jsou prasata.

Ralph rozhodl o tom, že ten, kdo drží lasturu, má právo mluvit, a také o tom, že pro záchranu chlapců z ostrova je nutné založit na vrcholu kopce signální oheň a ten udržovat. Oheň se jim podařilo "rozdělat" pomocí Čuňasových brýlí, jenomže se jim nepovedlo ho uhlídat, a tím vznikl velký požár, při kterém se ztratil malý chlapec s fialovým mateřským znamením.

Dochází také k prvnímu větším konfliktu mezi Ralphem a Jackem. Zatímco se Ralph a Simon snaží postavit na pláži přístřešky, které by je chránily před zimou a deštěm, Jack se nechává unést lovem a bohužel zatím neúspěšně. Všichni si také začínají uvědomovat, že na ostrově je něco temného, co vyvolává u malých chlapců noční můry.

Zatímco Jack se svými *Lovci* slaví první úspěch při lovení prasat, Ralph a zbytek chlapců je sklíčen promarněnou šancí na záchranu. Na obzoru se objevila loď, ale vzhledem k tomu, že *Lovci* nechali vyhasnout oheň, námořníci nejspíš usoudili, že je ostrov neobydlený. Při řešení tohoto selhání se Jack neovládne a uhodí Čuňase do břicha a pak i do obličeje, čím mu rozbije jedno sklo u brýlí. Nakonec se při založení ohně opéká úlovek, na který je Jack náležitě pyšný a důležitě se o něj se všemi ostatními dělí.

Příměří je ale pouze dočasné, protože Ralph svolává důležité shromáždění. Zde vyčítá chlapcům vše, na čem se dohodli, ale nesplnili – nošení vody z pramene na pláž, stavění přístřešků, využívání skalek jako jediného místa pro vykonání potřeby a v neposlední řadě to nejdůležitější, a to je udržování signálního ohně. Dalším tématem je také obluda, ze které mají všichni strach, přestože ji nikdo neviděl, a která může za noční můry malých chlapců. Shromáždění však končí fiaskem – po Ralphově boku už zůstávají jen

Čuñas a Simon a *mrňousové* si žijí svůj vlastní život.

Zatímco chlapani spí, na obloze se objevuje výbuch a na ostrov se snáší postava s padákem. Dvojčata Sam a Eric, kteří zrovna hlídají oheň, mylně tuto postavu pokládají za obludu, a tak se všichni chlapani kromě Čuñase a *mrňousů* vydávají na průzkum. Celá výprava končí, když Ralph, Jack a Roger objeví v pralese mrtvého muže zavěšeného v padáku, kterého pokládají za obludu, a vyděšení utíkají zpět na pláž.

Děj dostává rychlý spád, když Jack poprvé svolává schůzi. Vzhledem k tomu, že Ralph si myslí, že *Lovci* se obludy bojí a nejsou schopni ji přemoci, rozhodne se Jack, že už nebude dál uznávat Ralpha jako náčelníka, a odchází pryč. Zatímco Ralph se rozhodne, že budou udržovat oheň dole na pláži a ne na kopci, Jack a jeho *Lovci* po úspěšném lovu obětují hlavu prasete obludě. Všichni na pláži jsou obeznámeni s tím, že *Lovci* pořádají hody a kdo chce, může se k nim přidat. Protože ale nemají oheň, berou si ho násilím od Ralpha. Mezitím malý Simon vede v džungli pomyslný dialog s hlavou prasete – s *Pánem much*. Když se vrací na pláž, objeví i člověka s padákem a má v plánu o tom říci ostatním.

Ralph se snaží dostat chlapance zpět na svou stranu, ale jsou příliš zlákáni lovem, masem a zábavou, a tak Ralph a nakonec i jeho lastura ztrácí autoritu. *Lovci*, nadšeni z úspěšného lovu, začnou tančit svůj rituální tanec, když v tom se Simon vrací ze tmy džungle a svým počínáním vyděsí tančící chlapance tak, že ho ubijí a ubodají oštěpy. To, že nezabili obludu, si uvědomí, až když se do vzduchu vznese muž v padáku a dostane se větrem až na pláž.

Zatímco Ralph si je jistý, že Simon byl zabit a že to byla vražda, Čuñas zastává teorii, že to byla nehoda a že si za to Simon mohl sám. Nyní už jsou na jejich straně jen dvojčata Sam a Eric. Druhou stranu ostrova obsadili *Lovci*, kteří vyčkávají noci, aby mohli přepadnout Čuñase a vzít mu jeho brýle, aby si mohli rozdělat oheň.

Po nočním přepadení není jiné možnosti, než Jacka vyhledat a vzít si od něj brýle zpět, a tak se zbývající čtveřice vydává na druhou stranu ostrova. Jack není jejich návštěvou ve své pevnosti nadšen a odmítá brýle vrátit. Po tom, co je Ralphem nazván lumpem, svíní a zlodějem, dojde mezi nimi k zápasu, který přeruší až kámen svržený Rogerem z vrcholu skály, který shazuje Čuñase i s lasturou do moře na útesy. Čuñas je mrtvý a dvojčata jsou zajata, a tak Ralph nakonec utíká sám pryč před dopadajícími oštěpy.

Nevyspaný, hladový a zraněný se vrací zpátky k pevnosti, kterou nyní hlídají dvojčata. Ty Ralpha informují o tom, že se na něj chystá hon, který pro něj nedopadne

dobře, a tak je nucen strávit noc v úkrytu v houští. Když se ráno probouzí, slyší, že hon už začal. *Lovci* na něj z vrcholu pevnosti shazují obrovské kameny, ale netrefují se a chtějí *Ralpha* vyhnat ohněm. Oheň se však rychle šíří po celém ostrově, a tak *Ralphovi* zbývá jen utíkat. Když z posledních sil doběhne až na pláž, setkává se s námořním důstojníkem, který je udiven mohutným požárem a celkovým vzhledem chlapců, a tak román končí záchranou chlapců z ostrova.

2.4 Charakteristika hlavních postav

2.4.1 Čuňas

„Byl menší než ten světlovlasý hoch a neobyčejně tlustý.“ (Golding, 1993, s. 10)

Čuňas je typickým příkladem dítěte, které má jen mizivou šanci na to, že se začlení do kolektivu a bude oblíbené. Jak se dozvídáme již v první kapitole, je krátkozraký a trpí nadváhou a astmatem. Díky těmto handicapům neumí ani plavat, má zakázáno běhat a pohyb celkově je pro něj obtížný. Z nám neznámých důvodů mu zemřeli rodiče, a proto byl vychováván svou tetičkou. Ta vlastnila cukrárnu, což se následně projevilo na jeho tělesné konstituci.

Jeho objemná postava se zřejmě stala i inspirací pro jeho přezdívku Čuňas, kterou dostal již ve škole od svých spolužáků (o jeho pravém jménu se autor nezmiňuje): *„A jak ti říkali ve škole? Tloušťák se ohlédl přes rameno a pak se naklonil k Ralphovi. Pošeptal mu: 'Říkali mi Čuňas.'“* (Golding, 1993, s. 13)

Tato přezdívka se bohužel pro Čuňase ujala i na ostrově, protože *Ralph* nedodržel slovo a prozradil ji: *„Kuš, ty pupkáči.' Děti se rozesmály. 'Nejmenuje se Pupkáč,' vykřikl Ralph, 've skutečnosti se mu říká Čuňas!'“* (Golding, 1993, s. 24)

Své nedostatky se snaží kompenzovat svou vzdělaností, která mu ale dává spíše nálepku "šprta". Jeho celkovou image "chytrolína" navíc umocňují dioptrické brýle, které nosí. Když neví, co říci, nebo když chce, aby to vypadalo, že něco dělá, brýle si čistí.

Paradoxem je, že se přes svou vzdělanost jako jediný z chlapců vyjadřuje dosti nespisovně: *„Hele! volal, 'počkej chvílku!'“* (Golding, 1993, s. 9) V jeho řeči se objevují

výrazy jako: *celej zamotanej, hejbat, chlápek, v tý dlouhý kabině, sakra, brejle, zatracený ovoce, putna, seví* apod..

V tomto románu je zástupcem racionálního uvažování, rozvahy, ostražitosti, řádu a smyslu pro spravedlnost. Od ztroskotání se snaží svolat schůzi, spočítat děti, které přežily, a udělat si seznam jejich jmen. Má také strach o svůj život i o osud dětí na ostrově.

Je ale také představitelem slabosti a submisivity. Již od začátku se nechá vést Ralphem, vidí v něm autoritu a ochrannou schopnost. U větších chlapců není oblíben kvůli všem jeho handicapům a také kvůli „*zřejmé nechuti k manuální práci*“ (Golding, 1993, s. 69). Dokonce i pro Ralpa je Čuňas otrava, protože jak píše autor: „*jeho střízlivé nápady byly nudné*“. (Golding, 1993, s. 69) To je také důvodem, proč je stále vyčleňován z kolektivu a aktivit s ním spojených a není schopen prosadit svůj názor. Opravdová touha něco beze strachu říci se projeví až na konci románu, kdy mu Jack ukradne brýle a on je rozhodnut vzít si je od něj zpět: „*Nežádám tě, řeknu mu, aby ses zachoval jako správněj kluk proto, že seš silnej, ale proto, že spravedlnost musí bejt. Dej mi můj brýle, řeknu mu – musíš mi je dát!*“ (Golding, 1993, s. 181)

2.4.2 Ralph

„*Byl dost velký – dvanáct let a několik měsíců – takže už ztratil dětsky vystouplé břicho, ale ještě nedorostl do mladistvé klackovitosti. Podle šířky a síly ramen by se zdálo, že má předpoklady stát se boxerem, avšak kolem úst měl dobrácký výraz a v očích ani stopy po čertovině.*“ (Golding, 1993, s. 12)

Ralph působí jako pravý opak Čuňase – dobře rostlý, obratný, se sportovní postavou. Netrpí astmatem, a tudíž mu nic nebránilo, aby se naučil plavat. Na rozdíl od Čuňase se neobává o svůj život, protože věří, že chlapce z ostrova zachrání jeho otec. Zde se pravděpodobně objevují i jisté autobiografické prvky z autorova života během služby u britského námořnictva: „*Uměl jsem plavat, už když mi bylo pět. Tatínek mě naučil. Je velitelem u námořnictva. Až bude mít dovolenou, přijede sem a zachrání nás.*“ (Golding, 1993, s. 15) O své matce se zmiňuje jen větou, že „*Maminka tehdy ještě žila s nimi*“ (Golding, 1993, s. 119), ze které se nedá určit, jestli stále žije, nebo zemřela.

Ze začátku je ostrovem okouzlen, má pocit, že se mu splnil chlapecký sen a že pro něj začíná veliké dobrodružství bez dospělých. Jak píše autor, ze samé radosti „*udělal uprostřed brázdy stojku a zašklebil se na tloušťku*“ (Golding, 1993, s. 10).

Postupem času se mu však ostrov a pobyt na něm začíná protivit. Začíná si uvědomovat nepohodlí toho, jak člověk při chození musí pořád dávat pozor, kam šlape, jak mu kalhoty odírají stehna, jak nepříjemné je pořád si odhazovat zpocené vlasy z čela i nepohodlné spaní v přístřešcích a všudypřítomné horko.

Všimá si nejen svého vzhledu, který se mění, ať už jsou to neostříhané vlasy, zašedlá košile, neumyté zuby nebo okousané nehty, ale také vzhledu ostatních chlapců, toho, jak jsou špinaví a zamazaní, jak je jejich kůže povlečena solí z moře. Jak píše Golding: „*Srdce se mu sevřelo, když si uvědomil, že všechny tyhle věci teď pokládá za normální a že mu nevadí.*“ (1993, s. 117)

Další věcí, která se hroutí, je jejich demokratický systém a pravidla, na kterých se na začátku dohodli. Ralph má pocit, že se všechno rozpadá, přestože to předtím fungovalo a všichni byli šťastní. Vystihl to slovy: „*Na ostrově to šlo od desíti k pěti.*“ (Golding, 1993, s. 147)

Jeho odpor k ostrovu a hlavně k Jackovi se stupňuje a stejně tak roste jeho strach a touha po domově, kterou nechává poprvé vyjít na povrch: „*Já se bojím. Mám strach. Z nás. Chci domů. Pane bože, jak já chci domů!*“ (Golding, 1993, s. 166)

Někdy, když má čas přemýšlet a snít, využívá úniku od reality pomocí vzpomínek na domov a na to, jak „*Tehdy bylo všechno v pořádku; všechno bylo samá vlídnost a laskavost.*“ (Golding, 1993, s. 120) Vzpomíná na to, jak bydlel v Devonu, kde chovali poníky, na mísu ovesných vloček s cukrem a smetanou, na své dětské knihy, na to, jak je Dartmoor divoký kraj. To ale dávno všechno pryč, protože „*divočina už ztratila pro Ralpha všechny půvab.*“ (Golding, 1993, s. 174)

V tomto románu je zástupcem dobra, spravedlnosti, přirozené autority, ale i chlapecké nevinnosti až naivity. Snaží se vytvořit na ostrově nějaký demokratický řád, kde by byly spravedlivě rozděleny úkoly a každý by měl právo vyjádřit svůj názor. Když si uvědomí, že o záchranu se budou muset chlapci sami přičinit, jeho prioritou se stává udržování signálního ohně a staví ji nad lov.

2.4.3 Simon

„Ted, když zmizela jeho mdlobná bledost, ukázalo se, že to je hubený, čiperný, drobný chlapec, jehož oči vykukovaly zpod příkrovu rovných, do čela sčesaných, černých a hrubých vlasů.“ (Golding, 1993, s. 26)

Simon se zdá být na první pohled nejslabším článkem na ostrově, protože má sklony k omdlávání: *„Každou chvíli dělá, že omdlel,‘ řekl Merridew. ‘V Gibraltaru i v Addis Abebě; a jednou při ranní mši se svalil rovnou před sbormistrem.‘“* (Golding, 1993, s. 23) Jeho mdloby jsou však jen chybně interpretované záchvaty epilepsie, kterou pravděpodobně trpí: *„Věděl, že jeden z jeho záchvatů se blíží. (...) Simonovo tělo se prohnulo a ztuhlo. (...) Simon už byl uvnitř tlamy. Zřítíl se dolů a ztratil vědomí.“* (Golding, 1993, s. 152) Přestože nepatří k fyzicky nejzdatnějším a největším chlapcům, je za něj pokládán.

Mezi jeho přednosti patří ochota pomáhat. Tu můžeme vidět například v části, kdy *„vyhledával Simon dětem ovoce, na které nemohly dosáhnout, otrhával to nejlepší, skryté mezi listím v korunách, a podával je dolů do ustavičně natažených rukou“* (Golding, 1993, s. 59) nebo když jako jediný z chlapců pomáhal Ralphovi se stavbou přístřešků. Svou ochotu obětovat se prokázal i v situaci, kdy bylo potřeba, aby se z dlouhého průzkumu vrátil na pláž jen jeden člověk a zvládl tak cestu přes celý ostrov úplně sám: *„Půjdu, jestli chceš. Vůbec mi to nevádí, na mou duši.“* (Golding, 1993, s. 125)

Není zrovna dobrý řečník a když má mluvit před všemi na shromáždění, je ostýchavý a nervózní. Na ostatní působí zamyšleně a někdy až zasněně. Po většinu času je velice mlčenlivý a mluví prakticky jen s Ralphem, ke kterému má důvěru.

Je také citlivý a velice empatický k pocitům a psychickým stavům lidí kolem sebe. Například když projevuje naději v Ralphovu záchranu: *„Vrátíš se tam, odkud jsi přišel.‘ (...) ‘Je tak strašně veliké, víš -‘ (...) ‘Ale přesto se vrátíš, to je na beton. Aspoň já si to myslím.‘“* (Golding, 1993, s. 118) nebo když vyslovuje onu hlubokou myšlenku o tom tíživém pocitu na ostrově, který nikdo nedokáže popsat: *„Jako kdyby tohle nebyl prima ostrov.“* (Golding, 1993, s. 55)

Zlo, které je na ostrově, na něj působí ze všech nejvíc, protože on jediný je chápe: *„uzřel ty bílé zuby a kalné oči, tu krev – a pak už nemohl odtrhnout zraky od toho odvěkého, nevyhnutelného poznání.“* (Golding, 1993, s. 146) Když v džungli narazí na prasečí hlavu

napíchnutou na kůlu, slyší, jak k němu promlouvá: „*'Ale tys to věděl, co? (...) Že já jsem příčinou, proč se všechno hatí?'*“ (Golding, 1993, s. 152) Zdá se, že svým zjištěním se v Simonovi něco zlomilo, jako by najednou přestal být malým chlapcem a zestárnul minimálně o padesát let. Autor tuto změnu popisuje takto: „*Z očí se mu vytratila obvyklá záře a v jeho chůzi byla jakási nerudná zarputilost jako u starého člověka.*“ (Golding, 1993, s. 154)

2.4.4 Jack

„Jeho tělo zahalené plandavým rouchem bylo vysoké, hubené a kostnaté a vlasy pod černou čapkou rudé. Tvář měl jakoby pomačkanou, pihovatou a ošklivou, ale rozhodně ne hloupou.“ (Golding, 1993, s. 22)

Jack Merridew, vedoucí chrámového sboru, je už od prvního pohledu velice nesympatický. Očividně má svou funkci velmi rád, stejně jako řád, pravidla a disciplínu - přestože ztroskotali a na ostrově je neuvěřitelné horko, Jack jako vůdce chrámového sboru vyžaduje od chlapců, aby udržovali formaci, měli oblečená roucha s odznaky a nasazené čapky. Dokonce si ani nechce nechat říkat jménem: „*Řikáte si jako děti, prohlásil Merridew. 'Proč byste mně měli říkat Jacku? Jmenuju se Merridew.'* Ralph se k němu rychle otočil. *To promluvil hlas někoho, kdo ví, co chce.*“ (Golding, 1993, s. 24)

K ostatním se chová velice autoritativně až diktátorsky. V případě, že jej někdo rozčiluje nebo mu nechce být po vůli, chová se výbušně a agresivně a svého protivníka zastrašuje výrazy typu: *držte klapačky, drž hubu, kuš!* apod..

Když se chlapci rozhodují, kdo by měl být náčelníkem, projevuje se jeho přílišné sebevědomí: „*Náčelníkem bych měl být já,*“ řekl Jack s prostoduchou drzostí, *'protože jsem chrámový stipendista a vedoucí chlapeckého sboru. Umím zazpívat Cis!'*“ (Golding, 1993, s. 24) Přestože je nakonec náčelníkem zvolen Ralph, Jackovi je ponechána výsada velet chlapcům ze sboru a volí pro ně taky jméno *Lovci*.

Toto jméno také nese předzvěst Jackovy pozdější posedlosti lovem, které věnuje svůj veškerý čas a úsilí. Lov se pro něj stává prioritou a staví jej nad potřebu udržovat signální oheň pro záchranu chlapců z ostrova.

Jack je zástupcem diktátorství, což dokazuje svými povely, jako: *Dejte mi napít!, Všichni sednout.* Dokonce vyžaduje, aby *Lovci* po skončení jeho řeči pronesli větu: *Náčelník domluvil..* Je příkladem sobeckého, bezohledného a s výjimkou lovu nekolektivního přístupu.

2.4.5 Roger

„Byl tam nenápadný, nedružný chlapec, kterého nikdo neznal a jehož uzavřenost pramenila z hluboko zakořeněné vyhybavosti a tajnůstkářství. Zamumlal, že se jmenuje Roger, a zase se odmlčel.“ (Golding, 1993, s. 24)

Tento chlapec je ze začátku velmi tichý. Jeho charakter se vyvíjí velice pozvolna, nenápadně, přesto jsme z některých náznaků schopni odhadnout, že v něm roste něco zlého a temného. Autor dokonce v jedné části popisuje, jak jeho černé vlasy, které mu spadají do čela, mění jeho výraz, který *„zprvu vypadal jen jako nedružné samotářství, v cosi odstrašujícího.“* (Golding, 1993, s. 65)

Nejprve se projevuje jeho potěšení z toho, že může ničit a škodit, a to v okamžiku, kdy vidí tři malé chlapce, kteří si na pláži stavějí hrady z písku: *„Roger se pustil rovnou mezi hrady a kopal do nich;“* (Golding, 1993, s. 64)

Jeho oblíbenou činností je však házení kamenů po ostatních chlapcích, které se v románu objevuje celkem třikrát a stupňuje se. Při této činnosti se vždy dostává až do transu, ve kterém se chová jako lovec, který číhá na svou oběť. V prvním případě hází kameny na malého Henryho, ale neodvažuje se ho zasáhnout. Autor však popisuje, že Roger rychle oddechoval a chvěla se mu víčka. Podruhé hází kamínky mezi dvojčata Sama a Erika a na Ralphi, kteří přišli za kmenem *Lovců* pro Čuňasovy brýle. Můžeme si však všimnout, že zde už se projevuje Rogerovo až patologické zalíbení: *„V Rogerově těle se roztepal neznámý zdroj síly.“* (Golding, 1993, s. 186) Celá tato jeho obliba vrcholí v okamžiku, kdy ze skály shodí obrovský kámen na Čuňase a tím ho zabije: *„Vysoko nad nimi se Roger v opojném uchvácení opřel plnou vahou o páku.“* (Golding, 1993, s. 191)

Přesto, že umí o věcech uvažovat a po většinu času vypadá velice zamyšleně, všechny své myšlenkové pochody si nechává pro sebe a s ostatními se o ně většinou nedělí:

„Roger, od přírody nesdílný, neříkal nic. Nevyjádřil se, co soudí o obludě, ani Ralphovi nevysvětlil, proč se rozhodl zúčastnit této šílené výpravy.“ (Golding, 1993, s. 129) Jeho přítomnosti si člověk většinou ani nevšimne - buď proto, že se většinou spíš připlíží, nebo prostě proto, že je tak tichý: „Roger promluvil a druzí dva nadskočili, protože na něho úplně zapomněli.“ (Golding, 1993, s. 129)

Přestože uznává Jackovu diktaturu, je to právě on, kdo při prvním shromáždění navrhuje hlasování: „Ten snědý chlapec, Roger, se konečně zavrtěl a promluvil. 'Měli bychom hlasovat.'“ (Golding, 1993, s. 25)

Tak, jak Čuñas vidí autoritu v Ralphovi a je jeho prostředkem k tomu, aby mohl projevit svůj názor, tak vidí Roger v Jackovi silného vůdce a lovce a je jeho prostředkem k tomu, aby mohl bezmezně týrat ostatní. První taková myšlenka se u něj objevuje, když mu Robert popisuje, jak Jack nechal na několik hodin uvázat chlapce jménem Wilfred bez toho, aniž by udal důvod: „Rogera, jak tam seděl na té obrovité skále pod pražícím sluncem, osvítila tato slova jako zjevení. Přestal si viklat zubem, zůstal sedět tiše jako pěna a probíral v duchu nesmírné možnosti, které skýtá nezodpovědná moc.“ (Golding, 1993, s. 169) Od té doby nechybí nikde, kde je zapotřebí někoho trestat. Když jsou zajata dvojčata, jsou potrestána za to, že si dovolili přijít do tábora Lovců s oštěpy: „Ječení ustalo a Sam s Ericem leželi bez hnutí a vzhlíželi k němu oněmělí hrůzou. Roger k nim přistoupil jako ten, kdo je obdařen bezejmennou mocí.“ (Golding, 1993, s. 193) Když se Ralph v noci dostává k místu, kde mají Sam a Erik hlídku, dvojčata se o Rogerovi vyjadřují jako o *netvorovi* a varují Ralpha, že si Roger „zaostřil kůl na obou koncích“ (Golding, 1993, s. 201), což znamená, že Roger už ztratil všechny zábrany a chystá se Ralpha zabít a jeho hlavu obětovat obludě.

2.5 Psychoanalýza

Psychoanalýza je jedním z hlavních směrů v *psychodynamické psychologii*. Jejím zakladatelem a jednou z nejvýznamnějších osobností tohoto směru byl rodák z Příbora Sigmund Freud. Nechal se inspirovat Platónovým rozdělením lidské duše na tři části a svou nejznámější *psychoanalytickou teorii osobnosti* založil na hypotéze, že chování člověka je ovlivňováno neustálým bojem mezi těmito třemi složkami osobnosti: *Id* (Ono), *Ego* (Já) a

Superego (Nadjá) (Plevová, Petrová, 2012, s. 41-42).

2.5.1 Id

Id je klíčovou složkou psychiky zahrnující vrozené pudy a potřeby, které fungují na *principu slasti* a tím směřují chování člověka k jejich vlastnímu uspokojení. *Id* je nevědomé a má velkou schopnost ovlivnit *Ego* a *Superego*. (Plevová, Petrová, 2012, s. 42-43).

V románu je představitelem *Id* Jack, kterého jeho lovecké pudy naprosto ovládají, a proto není schopen uvažovat logicky a racionálně. Je to také proto, že jeho *Id* je silnější než jeho *Superego*, které vlastně bez přítomnosti školy a rodičů postrádá.

Pudy ze zabýval také anglický psycholog William McDougall, který zkoumal vzájemný vztah mezi instinkty a emocemi. Popsal celkem čtrnáct instinktů a ke každému přiřadil emoci, která charakterizuje jeho prožívání (Plháková, 2006, s. 126). Zde si můžeme uvést některé z nich, jež mají souvislost s postavami v románu:

Jack - instinkt boje (agrese, výbojnost) = hněv (vztek, zuřivost, rozmrzelost, podrážděnost, nelibost), vyhledávání potravy (lov) = apetit nebo bažení v užším smyslu (chuť)

Čuñas - instinkt submise (sebe ponížení) = pocity závislosti (méněcennosti, oddanosti, pokory, přilnutí, submise, negativní sebecítění)

Simon - sociální nebo stádní instinkt = pocity osamělosti, izolace, nostalgie

mrňousové - instinkt prosebný = stísněnost (pocity bezmocnosti)

2.5.2 Ego

Ego se vyvíjí společně s *Id*. Jeho úlohou je zprostředkovat uspokojování pudů, vyrovnávat napětí mezi pudovým *principem slasti* a *principem reality* a umožnit fungování a přežití člověka ve společnosti. Zajišťuje také obranu před úzkostí a napětím, které vznikají

jako důsledek protichůdných požadavků mezi *Id* a *Superegem*. (Plevová, Petrová, 2012, s. 42).

V románu je představitelem *Ega* Ralph, nad kterým jako *Superego* bdí Čuñas a který se snaží odolávat vlivu *Id* v podobě Jacka. Neustálé napětí mezi těmito dvěma složkami vede k Ralphově nejistotě, mrzutosti, nelibosti a pocitu zbytečnosti a selhání. Neustále musí volit mezi tím, co je správné a co je snadné. Přestože v hloubi nitra ví, že oheň je to nejdůležitější, někdy má pochybnosti o tom, jestli je to opravdu ta jediná správná možnost: „*'Mám strach.'* (...) *hlavně z toho, že nikdo nechápe jak moc záleží na tom ohni. Kdyby ses třeba topil a někdo ti hodil provaz, nebo kdyby ti doktor řekl, vem tuhle medicínu, jinak umřeš – tak by sis to vzal, ne? No řekni sám!*' *'Seví, že jo.'* (...) *'Nejhorší je, že mně to začíná být taky jedno. Co jestli to se mnou dopadne jako s nimi – že mi bude všechno fuk?'* *'To nevím, Ralphe. My prostě musíme vytrvat, to je to celý. Dospělí by to dělali zrovna tak.'*“ (Golding, 1993, s. 147-148) Můžeme tedy předpokládat, že kdyby Čuñas na ostrově nebyl, dříve či později by se Ralph nechal *Id* také ovládnout.

2.5.3 **Superego**

Superego se utváří spolu se sociálními zkušenostmi již od nejtěplejšího dětství a je nevědomým souborem sociálních norem, standardů a mravních principů. Jeho prožívání se projevuje různě: „*pocitem viny, výčitkami svědomí, mravním zákazem, pocitem méněcennosti, studem, hanbou, někdy až brutálním tlakem těžké deprese*“. V pozitivní podobě se projevuje „*smyslem pro humor, tvořivostí, sebeúctou, životní spokojeností*“ (Plevová, Petrová, 2012, s. 42).

V románu je představitelem *Superega* Čuñas, protože nejčastěji poukazuje na to, co by si dospělí o nich pomysleli, kdyby viděli jejich počínání. V reálném životě nám mravní principy spolu s výchovou poskytují rodiče, škola, zákon a v některých případech i víra. Románem *Pán much* se nám Golding snaží naznačit, jak důležité jsou tyto složky pro správné fungování společnosti, a všech těchto výchovných složek se dotýká.

Když Maurice rozkopává malým dětem písečné hrady, jednomu chlapci se dostane písek do očí a začne plakat. Autor píše, že Maurice už ve svém dřívějším životě za něco podobného potrestán byl a nyní, „*třebaže tu nebyl žádný z rodičů, aby zasáhl pádnou rukou,*

Mauricovi přece napovědělo svědomí, že provedl něco nesprávného.“ (Golding, 1993, s. 64)

Hned dalším případem je Rogerovo házení kamenů po chlapci jménem Henry, kterého se ale neopovažuje trefit a hází jen do okruhu šesti metrů. Tam podle Goldinga *„vládlo neviditelné, a přece mocné tabu dřívějšího života. Sedící dítě bylo obklopeno ochranou rodičů, školy, policie a zákona. Pohyby Rogerovy paže byly podmíněny civilizací, která o něm nic nevěděla a ležela v troskách.*“ (Golding, 1993, s. 66)

Přestože nemáme důkaz o tom, jakou úlohu hrála v dřívějším životě chlapců víra, můžeme předpokládat, že znali alespoň některá z deseti přikázání jako *Nezabíjej*. nebo *Nekrad'*.. Obě dvě tato přikázání ale byla v románu porušena, ať už to byla vražda Simona a Čuňase nebo krádež jeho brýlí.

2.6 Hlavní motivy

2.6.1 Role dospělého

Když chlapci ztroskotají na ostrově, začínají si uvědomovat, že zde není žádný dospělý, který by jim mohl poradit, pomoci nebo je ochránit. Starší chlapci se s tímto faktem vypořádávají lépe, ti menší vnímají odcizení od rodičů intenzivněji. Ralph je z počátku nadšen a představuje si pobyt na ostrově bez dospělých jako velké dobrodružství. Jack nepřítomnost dospělého bere jen jako informaci, se kterou bude třeba pracovat: *„Nejsou tu vůbec žádní dospělí? 'Ne.' Merridew se posadil na kmen stromu a rozhlédl se kolem. 'Tak se musíme o sebe postarat sami.'“* (Golding, 1993, s. 23)

Chlapci nejprve přistupují ke své situaci velice svědomitě a zodpovědně a snaží se jednat tak, jak by jednali dospělí – stanovují si pravidla, volí si náčelníka a rozdělují si úkoly. Postupem času však ztrácí kázeň a stávají se z nich divoši. Nejčastěji na tento fakt upozorňuje Čuňas, který je na téma dospělých a toho, co by by si o jejich chování mysleli, nejcitlivější: *„Co jsme? Lidi nebo zvířata? Nebo divoši? Co si vo nás dospělí pomyslej?“* (Golding, 1993, s. 96) Je ale také možné, že se plete a že by se dospělí chovali ještě hůř.

Když už Ralph zůstává po odchodu Jacka a většiny chlapců sám jen se Simonem a Čuňasem, začíná si i on uvědomovat, jak mu v jeho bezradné situaci nějaký dospělý chybí: *„Doma se vždycky našel někdo dospělý. Prosím, pane učiteli; prosím, paní učitelko – a pak*

*se člověk dověděl odpověď. Jak já bych to zase chtěl! 'Já bych chtěl, aby tu byla moje tetička.' 'Já bych chtěl tatínka'“ (Golding, 1993, s. 100). Všichni tři se také domnívají, že by se dospělí na ostrově chovali úplně jinak – nezapálili by ostrov, postavili by si loď, nehádali by se, "nežvanili" by o obludě, a jak to Čuñas nadneseně shrnul: „Ty by se sešli, dali by si čaj a popovídali by si.“ (Golding, 1993, s. 100) Když si však uvědomíme, že v době, kdy byl román *Pán much* napsán, probíhala válka a dospělí byli schopni chovat se k sobě tím neotřesnějším způsobem, vyznívají Čuñasovy věčné poznámky o rozumnosti dospělých až směšně.*

2.6.2 Vlastenectví

Golding v tomto díle naráží také na to, jak mylnou představu o Angličanech mohou mít lidé nebo dokonce Angličané samotní. Většina z nás si tuto národnost spojuje s dobrým vychováním, suchým humorem a "čajem o páté". Je sice pravdou, že Anglie se od roku 1945 jistě hodně změnila, přesto však některé hodnoty zůstávají platné dodnes.

Jako první tuto velice sebevědomou myšlenku vyslovuje Jack při prvním shromáždění: „*Souhlasím s Ralphem. Musíme mít pravidla a poslouchat. Koneckonců nejsme žádní divoši. Jsme Angličani, a Angličani jsou vždycky ve všem nejlepší. A proto musíme dělat to, co je správné.*“ (Golding, 1993, s. 46) Netuší však, že jejich anglická národnost v takové situaci nebude mít vůbec žádný význam. Přes počáteční snahu chovat se kultivovaně, nastavit si pravidla a ty pak dodržovat, se nepřítomnost dospělého člověka a civilizace projevuje na jejich vzhledu i chování.

Když se na ostrov vyloďuje záchranná loď, naskytne se námořnímu důstojníkovi pohled na uštvaného a k smrti vyděšeného Ralpha, za kterým se žene parta pomalovaných divochů, a ostrov v plamenech. Protože netuší, že není svědkem žádné hry, ale opravdového lovu, komentuje situaci slovy: „*Koukám, že se tady náramně bavíte.*“ (Golding, 1993, s. 212) Důstojník se snaží prolomit ticho a vést s Ralphem kamarádský až lehce rozšafný rozhovor o tom, co se na ostrově vlastně přihodilo: „*Co jste tu vyváděli? Vedli jste nějakou válku nebo co?*“ (...) „*Mrtvolý veškeré žádné?*“ (Golding, 1993, 213) Když se však dovídá, že byli zabiti dva lidé a že chlapi ani neví, kolik jich na ostrově je, není divu, že tuto situaci komentuje slovy: „*Člověk by myslel,*“ řekl důstojník a představil si, co všechno

se asi ještě dozví, 'člověk by si myslel, že smečka britských chlapců – a vy jste přece všichni Britové, že ano? - se ukáže z lepší stránky – víte -'“ (Golding, 1993, s. 213)

V knize Angličané nám autor poskytuje úryvek z dopisu malého chlapce, který píše domů své matce o strastech, které v přísné anglické škole zažívá, a také o svém mínění o ostatních chlapcích:

„Mislím že mám souchotě, mislím taky že ti ostatní chlapci nejsou gentlemeni ale to Jste nemohli vědět dyž jste mně sem posýlali, budu se snažid, abych od nich nepochytil nic špatného... (...)

Váš milující ale hodně skroušený sin“ (Paxman, 2006, s. 216-117)

2.6.3 Divošství

Nepřítomnost dospělých, školy, civilizace a lov zvíře vedlo k přetváření vzhledu i charakteru chlapců, kteří postupně začali vykazovat znaky divošství.

Jedním z těchto znaků bylo původně lovecké maskování, které se však záhy změnilo na masku smrti. Když Jack poprvé uviděl odraz svého červeně, bíle a černě pomalovaného obličej, měl dojem, že se dívá na „*jakéhosi strašidelného cizince.*“ (Golding, 1993, s. 68) Začal křepčit a vrčet a přestože maska, „*za kterou se Jack, zbaven všeho studu a zábran, ukrýval*“ (Golding, 1993, s. 68), přitahovala pozornost, zároveň všechny okolo děsila. V části, kdy se Ralph, Čuňas a dvojčata rozhodnou navštívit tábor *Lovců* a vzít si zpět Čuňasovy brýle, navrhuje Eric, aby se také pomalovali, přestože nejsou lovci. Pomalování tedy sloužilo nejen jako únik do divošství, ale také jako prostředek ke zvýšení sebevědomí a kuráže. S tím ale Ralph nesouhlasil: „*No, my pomalování nebudem, protože nejsme žádní divoši,*“ (Golding, 1993, s. 183). Přestože se chlapci mezi sebou znali, maska jim poskytovala novu identitu. Takto uvažoval i Ralph, když byl sám loven a zahlédl v džungli jednoho z chlapců jménem Bill. Podle něj už to ale ve skutečnosti nebyl on. „*Byl to divoch, jehož podoba se nikterak nechtěla spojit s tím někdejšíím obrazem malého chlapce v krátkých kalhotách a košili.*“ (Golding, 1993, s. 194)

Lovci mají také svůj tanec, který je doprovázen pokřikem. Poprvé se pokřik objevuje, když *Lovci* slaví svůj první úspěch v lovu a vracejí se z džungle s mrtvým prasetem: „*Zabijem prase, podřežem, ať krev stříká pod nožem.*“ (Golding, 1993, s. 73)

Postupně se v knize v jistých obměnách objevuje pokaždé, když *Lovci* tančí svůj vítězný tanec a simulují tím zabíjení prasete. Při takovém tanci udělají kruh, který se otáčí, někdo předvádí prase a ostatní naznačují oštěpy, že ho bodají. Divokost těchto tanců se ale stupňuje a simulace se stává skutečností. Napoprvé se nic nestane, je to jen hra. Podruhé Robert, který předvádí prase, cítí, že je mu to nepříjemné, dokonce až bolestivé. Potřetí se však pokřik mění na: „*Zabijem obludu! Podřežem! Ať krev vystříkne pod nožem!*“ (Golding, 1993, s. 160) a Simon, který vybíhá ze tmy džungle a je tedy považován za onu obludu, je ubodán.

Dalším znakem divoštství bylo obětování hlavy prasete obludě. Tento čin by nám mohl připomínat jednání domorodých lidí, kteří si neuměli vysvětlit zlé věci, které se jim děly (například nemoci nebo neúroda), a proto se snažili nějakým způsobem svému bohu zavděčit nebo si jej usmířit. S touto myšlenkou přišel poprvé Jack, když *Lovcům* navrhl, že budou obludě z každého úlovku kousek nechávat s nadějí a že je pak nebude "otravovat". Jack tedy po úspěšném lovu napichuje hlavu prasete na kůl se slovy: „*Tahle hlava patří obludě. Je to dar.*“ (Golding, 1993, s. 145)

A jako má každý kmen svého boha, náčelníka nebo modlu, stejně tak ho mají i *Lovci*. Když se Jack odlučuje od Ralphi a zakládá svůj kmen *Lovců*, chlapci mu prokazují oddanost například tím, že pro něj sestavují trůn a on se jimi nechává obsluhovat: „*přivlekli doprostřed trávníku velikou kládu a na ní seděl Jack, pomalovaný a ověnčený jako modla. Na zelených listech vedle něho ležely hromady masa a ovoce a kokosové skořápky plné vody.*“ (Golding, 1993, s. 157)

2.6.4 Lov

Motiv lovu se v románu objevuje prakticky od začátku. Přestože Jack jako velitel chrámového sboru zatím vůbec netuší, že jim ostrov nabídne potravu v podobě prasat, od začátku je rozhodnut být lovcem. Když Jack poprvé uviděl v džungli prase, jako jediný se instinktivně rozmáchl nožem v úmyslu prase zabít, přestože tak nakonec neučinil. Svou slabost poté vysvětluje slovy: „*'Chtěl jsem,' (...) 'Hledal jsem správné místo.*“ (Golding, 1993, s. 34) Autor ale píše, že ostatní chlapci znali pravý důvod toho, proč to neudělal, a to „*pro tu hrůznou představu nože, který dopadne a zařízne se do živoucí tkáně, pro to*

nesnesitelné pomyšlení na krev.“ (Golding, 1993, s. 34)

Když se Jack vydává na lov sám, postupuje jako pravý lovec – plíží se po pralesi přikrčen k zemi jako sprintér, sleduje každou stopu, ať už je to zlomená větvička, otisk prasečí nohy, pach vzduchu či ještě teplý trus. Když se mu ale podaří prase vystopovat, vyplaší ho a z pralesa se ozve už jen *„cupot paznehtů jako klapot kastanět, svůdně a dráždivě – příslib masa.*“ (Golding, 1993, s. 52) Autor popisuje jeho roztěkané a šílené oči a to, jak se snažil chlapcům *„povědět o té touze stopovat a zabíjet, která ho stravovala.*“ (Golding, 1993, s. 54) Jack ale také připouští, že někdy, když je člověk v džungli sám, nepřipadá si jako lovec, ale jako oběť lovu. Říká doslova: *„jako kdyby se celou tu dobu za tebou v džungli něco ustavičně plížilo.*“ (Golding, 1993, s. 56)

V souvislosti s lovem dochází k věčnému konfliktu mezi Ralphem a Jackem. Zatímco Ralph představuje pud sebezáchovy, který se projevuje touhou po bezpečí (stavění přístřešků) a záchraně (udržování ohně), Jack představuje pud lovecký, který se projevuje touhou po zabíjení a po mase. Autor tento konflikt vystihuje slovy: *„Šli vedle sebe, dvě oddělené pevniny zkušeností a pocitů, neschopné navázat vzájemného spojení.*“ (Golding, 1993, s. 58)

2.6.5 Zlo

Celá myšlenka motivu zla začala jen jako pocit, že se na ostrově něco děje, že je tam něco temného, neuchopitelného a nepojmenovatelného. Něco, co u větších chlapců vzbuzuje strach nebo aspoň neklid a u *mrňousů* vyvolává noční můry, kvůli kterým křičí a pláčou ze spaní. Chlapec, který má na obličeji fialově červené mateřské znamení mluví o hadí potvoře, o netvorovi, o obludě. Někdo tvrdí, že přežívá v džungli, někdo zase, že vylézá z moře. Když se baví Ralph a Jack o tíživých snech, které trápí malé děti, Simon, který mluví jen velice zřídka, sdílí svoje pocity slovy: *„Jako kdyby tohle nebyl prima ostrov.*“ (Golding, 1993, s. 55) Domnívá se, že obluda existuje, není to však nic fyzického: *„možná že to zvíře přece existuje.' (...) 'Chtěl jsem říct, že ... snad jsme to jen my sami.'“* (Golding, 1993, s. 94-95) Jeho hypotézu mu pak v džungli sám Pán much potvrzuje: *„'Jak vás jen mohlo napadnout, že obluda je něco, co se dá ulovit nebo zabít?' řekla hlava. (...) 'Ale tys to věděl, co? Že já jsem součástí tebe sama? Jen hádej dál, hadači! Že já jsem příčinou, proč se*

všechno hatí? Proč věci jsou takové, jaké jsou?’“ (Golding, 1993, s. 152)

U Jacka se zlo projevuje hned od začátku. Tím, jak sebevědomě a neohledupně vystupuje, svými nadávkami na Čuňase, později tím, jak chladnokrevně loví prasata, a v závěru svým odhodláním zabít Ralpa. U Rogera se ze začátku zlo projevuje jen málo a pouze v náznacích (boření hradů, házení kamenů), jeho pravá tvář se ukáže až ke konci, kdy si vychutnává mučení dvojčat a jiných provinilců, když bezcitně zabíjí Čuňase a když je stejně jako Jack odhodán zabít Ralpa. Ostatní větší chlapci a dokonce i *mrňousové* se nechávají strhávat postupně a jdou jakoby slepě s davem bez toho, aniž by si uvědomovali, že už nejde o hru.

Jistým mezníkem a zároveň důkazem, že ani ta nejkladnější postava není dokonalá, je Ralph. I on se někdy neubrání vtipkování na Čuňasovu adresu a v jedné části, kdy *Lovci* předvádějí jeden ze svých vítězných tanců, se k nim přidává: „*I Ralph se dral kupředu, aby mohl zabořit ruce do toho snědého, zranitelného masa. Touha drásat a působit bolest ho přemohla.*“ (Golding, 1993, s. 122)

Jediné dvě osoby na ostrově, nad kterými zlo nikdy nemělo moc, byli Čuňas a Simon.

Psychologické zdůvodnění toho, proč se chlapci postupně podvolovali zlu a moci, můžeme najít například ve výsledcích *Stanfordského vězeňského experimentu*. Tento kontroverzní experiment dostal své jméno podle Stanfordské univerzity v Kalifornii, kde byl roku 1971 vyprojektován a realizován psychologem Philipem Zimbardem. Ten chtěl dokázat, že člověk je determinován prostředím a rolí, kterou v něm zaujímá. Ze sedmdesáti pěti dobrovolníků bylo vybráno dvacet čtyři mentálně a emočně stabilních mladých mužů, kteří byli poté rozděleni na dvanáct vězňů a dvanáct dozorců. U třetiny dozorců se pak objevily projevy extrémního sadismu a u dvou vězňů extrémní projevy stresu. Zimbardo tak potvrdil svou hypotézu o determinaci člověka prostředím a rolí, kterou v něm hraje. V takovém prostředí se pak člověk chová pod vlivem sociálních a ideologických faktorů, nikoli podle vlastních úvah, přesvědčení či hodnot (Psychologie.cz, 2014).

2.7 Význam symbolů

2.7.1 Moucha

Zatímco se moucha na Dálném východě objevuje jako symbol zjevení duše, na Blízkém východě je obávaným znamením, které ztělesňuje princip zla. Podobný význam bychom mohli najít také v perské mytologii, kdy se postava jménem Ahriman, ztělesnění zla, vloudil do lidských obydlí pomocí proměny v mouchu. Kyrénský bůh Achor zase v podobě mouchy přinesl do země mor a podle Egyptanů je moucha symbolem nestydatosti. V Bibli můžeme najít část, kde jsou obrovská hejna much vykládána jako předobrazy nepřátelských vojsk (Heinz-Mohr, 1999, s. 164). Biedermann ve svém Lexikonu symbolů cituje: „*V onen den hvizdem přivolá Hospodin mouchy z delty řeky a včely s asyrské země.*“ (2008, s. 215)

V románu se mouchy objevují poprvé, když jsou přilákány pachem rozkládajícího se masa z prasečích vnitřností a prasečí hlavy napíchnuté na kůlu: „*Hromada vnitřností se změnila v kupu much, která bzučela, jako když pilou řeže.*“ (Golding, 1993, s. 146) a podruhé, když se začíná rozkládat tělo mrtvého parašutisty. V obou případech si mouchy našly nejen rozkládající se maso, ale metaforicky i důkaz o rozkladu společnosti. Zatímco v prvním případě je to parta chlapců, která se svým krutým lovem nechala zlákat ke zlu a obžerství, v druhém případě je to lidská společnost, která zaslepena touhou po moci vede válku bez ohledu na důsledky.

Zde se také dostáváme k významu samotného názvu *Pán much*. Podle Lexikonu symbolů je v Matoušově evangeliu ve dvanácté kapitole s názvem *Ježíš a Belzebub* postava syrského krále Ekrónu Belzebuba charakterizována jako démon nebo dokonce jako kníže démonů. Jeho jméno je pak odvozeno ze syrského Baal = bůh a Zebub = moucha, tedy *Pán much*. (1999, s. 164)

Úplně poprvé autor takto pojmenovává obětovanou prasečí hlavu, když se s ní Simon setkává v džungli: „*a tváří v tvář Simonovi trčel na tom svém kůlu Pán všech much a šklebil se.*“ (Golding, 1993, s. 146) Popisuje, že měla zkalené přivřené oči, bílé zuby, cynicky se šklebila a mokvala. Pán much k Simonovi promlouvá, až se zdá, že ho chce svými slovy psychicky týrat: „*Jsi hloupý malý kluk,*‘ pravil Pán much, *‘nic než nezkušený, hloupý malý kluk.’ (...)* *‘nejlíp, když se sebereš a půjdeš si hrát s ostatními. Oni si myslí, že jsi střelený. A*

ty jistě nechceš, aby si Ralph myslel, že ti přeskočilo, vid'?" (Golding, 1993, s. 151) Zní trochu jako Jack (nebo jako ze začátku Ralph), když mluví o tom, jak si chce na ostrově užít taky nějakou srandu: „*My si na tomhle ostrově chceme užít trochu švandy. Jasně? Budeme se tady na tomhle ostrově bavit! Tak ne abys nám to chtěl překazit, ty můj ubohý pobloudilý chlapče, nebo -!* (...) '*nebo tě odkrouhne,*' pravil Pán much, '*chápeš? My všichni, Jack a Roger a Maurice a Robert a Bill a Čuñas a Ralph. Odděláme tě. Jasně?'*“ (Golding, 1993, s. 152)

S *Pánem much* se setkává také Ralph při závěrečném útěku před *Lovci*. Prasečí lebka na něj podle Goldinga zírala „*jako někdo, kdo zná odpověď na všechny otázky, ale nepoví.*“ (Golding, 1993, s. 196) V záchvatu nepřítelického strachu a vzteku do ní Ralph zuřivě kopl a kůl si ponechal jako oštěp.

2.7.2 Brýle

Slovo brýle pochází středohornoněmeckého *berille* čili beryl, což je kámen, který se už koncem 13. století používal na vybrušování lupy. V Lexikonu symbolů se uvádí, že podle knihy emblémů rosekruciána Michaela Maiera *Atalanta fugiens* je příroda pro hledajícího alchymistu „*vůdcem, holí, brýlemi a lampou*“, jehož oční skla (lat. *perspicila*) jsou symbolem „*zbystřeného zraku vzdělaného hledače, jenž jde po stopách přírody dávající květiny a plody*“. Tento zbystřený pohled se objevuje i na plastikách a malbách, které vyobrazují personifikovanou ctnost Zdrženlivost nebo také Umírněnost (*Temperantia*), a který „*dokáže rozlišovat mezi obžerstvím a tím, co je k životu nutné.*“ (2008, s. 44)

Dále se z brýlemi můžeme setkat na vyobrazení proroka Jeremjáše, sv. Jeronýma, který byl patronem krátkozrakých učenců, a sv. Serváce z Maastrichtu. Také na některých vyobrazeních Mariiny smrti z pozdního středověku se často objevuje jeden z učedníků, který s cvikrem na nose předčítá úmrtní modlitby. (Heinz-Mohr, 1999, s. 36)

V románu jsou brýle používány nejen k rozdělování ohně, ale jsou zde i symbolem Čuňasovy moudrosti, umírněnosti a schopnosti rozeznat, co je hlad a co už obžerství. Alchymistu se zbystřeným zrakem zde představuje Čuñas, který se v každé situaci snaží najít to nejrozumnější řešení.

2.7.3 Lastura

V knize *Symboly a jejich významy* (2010, s. 115) se píše, že „*lastura (šankha)*, která foukáním vydává silný a pronikavý zvuk, byla v Asii používána ke svolávání lidí.“ Představovala také jako jeden z osmi symbolů hlasu Buddhy a tím i šíření jeho učení, kterému se říká *dharma*. Lastura sloužila Ralphovi a ostatním chlapcům ke svolávání shromáždění. Poprvé se s tímto využitím setkáváme v úvodu románu, kdy Ralph pomocí troubení svolá všechny přeživší chlapce na pláž. Tím je trochu vyvede z míry, protože se domnívají, že pro ně přijela záchranná loď: „*'Kde je ten člověk s trumpetou?' (...) 'Není tu žádný člověk s trumpetou. To jsem byl já.'* (...) *'Copak tu není žádná loď?'*“ (Golding, 1993, s. 22)

Lastura byla také předmětem, který opravňoval kohokoliv ujmout se slova: „*Nemůžeme trpět, aby všichni mluvili najednou. (...) Dám vždy lasturu tomu, kdo bude mít slovo. (...) A nikdo ho nesmí přerušovat mimo mě.*“ (Golding, 1993, s. 36) Většinou to však platilo pro všechny kromě Čuňase, který byl ignorován dokonce i Ralphem.

Lastura byla Ralphův atribut představující demokracii a spravedlnost. Byla popisována jako krásný, cenný a důležitý předmět. Významným momentem je rozbití tohoto předmětu, což symbolizuje definitivní konec jeho významu na ostrově: „*lastura se rozletěla na tisíc bílých úlomků a přestala existovat.*“ (Golding, 1993, s. 191)

2.7.4 Prase

Přestože pro mnoho starých kultur představovalo prase symbol plodnosti a blahobytu, v naší kultuře je vnímáno spíše jako symbol nečistoty. V bibli například najdeme případ exorcismu, kdy Ježíš poslal nečisté duchy do stáda o dvou tisících vepřů, které pak svůj život ukončilo ve vodách moře (Biedermann, 2008, s. 282). Lexikon symbolů dále uvádí, že kanec, jako samec prasete divokého, nese na rozdíl od prasete domácího většinou pozitivní význam, i když připouští, že někdy může znamenat „*vládu ďábelských sil, například krutého vládce.*“ (2008, s. 143)

V knize *Symboly a jejich významy* (2010, s. 203) se setkáváme i s výkladem, že prase a také kanec jsou „*díky svému zvyku hltat potravu*“ spojováni s obžerstvím, které je

obvykle personifikováno jako tlustá žena, která jede na praseti. V románu se obžerství projevuje tak, že přestože chlapcům k potravě sloužilo ovoce, které na ostrově rostlo, jejich touha po mase byly silnější.

V románu sloužila prasečí hlava nabodnutá na kůlu také jako prostředek ke komunikaci mezi Simonem a *Pánem much*. Byla i obětním darem obludě, kterou si chtěli *Lovci* usmířit. Biedermann (2008, s. 282) uvádí, že: „*Na ostrově Hierro v Kanárských ostrovech sloužilo jako prostředník mezi lidmi a bohy při prosbách o déšť.*“

2.8 Srovnání

2.8.1 Filmové zpracování z roku 1963

Český název:	Pán much
Anglický název:	Lord of the Flies
Žánrové zařazení:	Dobrodružný / Drama / Horor / Thriller
Země původu:	Velká Británie
Rok výroby:	1963
Minutáž:	92 min.
Režie:	Peter Brook
Hudba:	Raymond Leppard
Scénář:	Peter Brook, William Golding
Hrají:	James Aubrey, Tom Chapin, Hugh Edwards, Roger Elwin, Tom Gaman, Roger Allan, David Brunjes, Peter Davy, Kent Fletcher, Nicholas Hammond

Hodnocení na stránkách České filmové databáze: 75%

Hodnocení na stránkách Kinoboxu: 70%

Tato filmová verze v podstatě kopíruje knižní předlohu, a to co se týče dobového kontextu, dějové linie, tak i dialogů.

Přesto se však i zde najdou jisté rozdíly. Jedna z prvních věcí, která by nás mohla

překvapit, je ta, že zde hned na začátku chybí velký požár, při němž se má ztratit malý chlapec s mateřským znamením na tváři. Vzhledem k tomu, že je to ale jen jeden z mála rozdílů, tolik to filmu neškodí.

Když *Lovci* nechávají vyhasnout oheň, na obzoru se neobjeví loď (jako v knize), ale kolem ostrova začne létat vrtulník. Mohli bychom tedy předpokládat, že chlapci budou mít větší naději na záchranu, protože z vrtulníku je lepší výhled.

Je také udivující, že Ralph se v této filmové verzi zúčastňuje rituálního tance kolem ohně, když je zabit Simon. Podle románu stojí Ralph opodál, a proto má pak výčitky, že nijak nezasáhl a vraždě nezabránil.

Největší negativum spatřuji ve výběru herců, místy až naivní hudbě a v celkové práci s kamerou. Provedení filmu mě nepřesvědčilo o hrůzách, které chlapci prožívali, a herecké výkony mi přišly místy strojené a umělé.

Začátek je naproti tomu doprovázen působivými dobovými fotografiemi školy, dětí ve třídě, učitelského sboru, dále pak zvuky vyzvánění zvonu, burácení letadel, raket a střelby nebo recitací latinských textů. Celý, v tomto případě černobílý film, pak podkresluje sborové zpívání *Kyrie Eleison*, které se střídá s vojenským pochodem.

2.8.2 Filmové zpracování z roku 1990

Český název:	Pán much
Anglický název:	Lord of the Flies
Žánrové zařazení:	Dobrodružný / Drama / Thriller
Země původu:	Spojené státy americké
Rok výroby:	1990
Minutáž:	90 min.
Režie:	Harry Hook
Hudba:	Philippe Sarde
Scénář:	Jay Presson Allen, William Golding
Hrají:	Balthazar Getty, Chris Furrh, Danuel Pipoly, James Badge Dale, Andrew Taft, Edward Taft, Gary Rule, Terry Wells, Braden MacDonald, Angus Burgin

Hodnocení na stránkách České filmové databáze: 76%

Hodnocení na stránkách Kinoboxu: 71%

Tato filmová verze byla pojata velice volně. Přestože děj je více méně stejný, je zde hodně rozdílů v porovnání s knižní předlohou.

Je to ale způsobeno hlavně tím, že doba, ve které se film odehrává, nekoresponduje s dobou v knižní předloze. Dokladem jsou například moderní hodinky, které mají chlapci na ruku nebo elektrická svítící tyčinka, kterou si už na ostrov přivezli. Vidíme je používat igelitový sáček nebo nést kovový kufřík. Dalším důkazem, že se film odehrává v současnosti (tzn. v tomto případě kolem roku 1990) je rozhovor dvou chlapců, kteří vzpomínají na televizní pořady jako je Alf. I vyjadřování chlapců už není tak staromódní a zdvořilé, objevují se zde i vulgarismy.

Dost zásadním rozdílem je také jejich americká národnost, což můžeme soudit už jen z toho, že film je z americké produkce a herci jsou také Američané. V původním znění si můžeme všimnout, že jejich akcent není britský, ale americký.

Film se ale neshoduje s knižní předlohou i ve významnějších bodech. Jeden z těch hlavních je ten, že se zachránil kapitán letadla, které se zřítilo. Je sice těžce zraněn a do děje zasahuje, až když se ukrývá v jeskyni v džungli a všichni jej považují za obludu, pro autora *Pána much* však měla nepřítomnost dospělého velký význam, proto je tato změna podstatný zásah do konceptu celého románu.

Dalším významným rozdílem je, že všichni chlapci jsou oblečeni do vojenských uniforem, protože jsou to žáci vojenské školy, mladí kadeti. V románu se ale mimo obyčejných chlapců seznamujeme i s chlapeckým sborem, který vede Jack Merridew a jehož členové jdou oděni do talárů a čapek. Kadeti si sice zpívají, ale již ne *Kyrie Eleison*, ale vojensky laděné písně.

Když se letadlo zřítilo, chlapci na ostrov doplují pomocí člunu. Kdyby to tak doopravdy bylo, mohli člun dále použít k dopravě kolem ostrova nebo možná i k záchraně. Tuto alternativu ale autor v plánu určitě neměl. Chlapci jsou nakonec zachráněni vrtulníkem a ne lodí. Zde by se zase dalo předpokládat, že vzhledem k tomu, že z vrtulníku je lepší výhled a může pátrat po lidech i ze vzduchu, mohli být chlapci zachráněni mnohem dřív.

Je zde i pár významných momentů, které zde úplně chybí. Nejprve je to zmizení

chlapce s velkým mateřským znaménkem na tváři po prvním požáru. Vzhledem k tomu, že v románu umírají celkově jen tři lidé, bylo dle mého názoru vhodné se o tom aspoň zmínit. Poté také mrtvý parašutista, kterého pak všichni pokládají za obludu.

Na druhou stranu u této filmové podoby oceňuji přesvědčivé herecké výkony. Představitel Ralpa byl po celou přesně takový, jak by si člověk hrdinu představoval - rozhodný, spravedlivý, zodpovědný a zdravě sebevědomý. Na konci filmu dokázal velice emotivně vyjádřit zároveň úlevu nad tím, že skončily všechny hrůzy, kterých se na ostrově dočkal, ale zároveň i to strašné zklamání z toho, jak špatně vše dopadlo. Představitel Simona naprosto splnil mé očekávání a dostatečně odpovídal charakteristice v knize – plachý, tichý, citlivý a přemýšlivý. Vše navíc umocňoval jeho naprosto nevinný výraz a velké modré oči.

Celý film také ubíhal rychleji, dramatické situace lépe gradovaly, čímž rostlo i celkové napětí. Filmu také pomohla hudba, která dobře zvýrazňovala vypjaté momenty. Herecké projevy byly dle mého názoru přesvědčivější, méně strojené a víc prožité, než v provedení z roku 1963.

2.9 Román

Přestože podle Nenadála (1968, s. 213) Golding nazýval své romány pro jejich metaforičnost "fables" čili báje, pověsti či legendy, a nebo také "myths", tedy mýty, většina jeho děl je za román považována a jsou běžně s tímto pojmenováním prezentována.

Román je literární útvar, který řadíme do žánrů prozaického a epického. Vyznačuje se vyobrazováním člověka ve složitých situacích a najdeme v něm větší množství postav, mezi kterými fungují různě složité vztahy. Námět románu nebývá přesně ohraničen a kombinuje formální složitost a různé odbočky jako například epizody či syžetové linie. Přestože má román několik funkcí, dvěma hlavními jsou funkce estetická a poznávací. Existuje také několik typů románu např. román výchovný, filozofický, reportážní, sociální a další. Tento literární žánr je také pro svou absorpční schopnost schopen osvojovat si postupy jiných druhů a žánrů jako jsou lyrika, drama, reportáž, deník, dopis aj.

Román, jak ho známe dnes, pomohly formovat různé prozaické texty, které vznikaly po celém světě jak ve starověku (Řecko, Řím, Indie, Japonsko), středověku a novověku. Za nejvýznamnější novověká díla považujeme *Gargantua a Pantagruel* Françoise Rablaise a

Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha Miguela de Cervantese y Saavedry.

Za rozvoj románu vděčíme i knihtisku, který přišel na svět v roce 1448 a za jehož vznikem stojí Johan Gutenberg., díky němuž se tento literární žánr šířil mezi lid.

Co se týče českého románu, vzniká v první polovině 19. století. Jeho vývoj jde zpočátku ruku v ruce s *Národním obrozením* a zabývá se tedy především historickou tematikou. Jeho další vývoj se příliš neliší od vývoje v ostatních zemích, třebaže bývá lehce opožděn či je ovlivněn stavem a vývojem v české zemi a nese s sebou i jisté variantové obměny (Pavera, Všeticka, 2002, 306-307).

Závěr

Cílem této bakalářské práce s názvem *Interpretace románu Williama Goldinga Pán much* bylo seznámit čtenáře s tímto významným dílem. Úkolem bylo především interpretovat hlavní motivy v románu *Pán much* a pokusit se pomocí příslušné literatury o výklad symbolů, které se v tomto díle objevují.

Při tvorbě charakteristiky hlavních postav jsem využívala převážně analýzy jejich chování a jednání v románu. Každá z těchto postav se v něm projevovala svým specifickým způsobem, který jsem se snažila doložit úryvky z této knihy. Hrdinové tohoto románu byli také podrobeni psychoanalýze na základě *psychoanalytické teorie osobnosti* Sigmunda Freuda. Jejich povaha a vlastnosti významně ovlivňovaly nejen dějovou linii, ale také chování a jednání ostatních postav.

V románu jsme dále hledali hlavní motivy, které byly pro toto dílo stěžejní: role dospělého, vlastenectví, divoštství, lov a zlo. Na základě jejich analýzy jsme si pak uvědomili například důležitost rodičovské výchovy, školy, zákona a ostatních složek, které nám poskytují morální hodnoty a určují mantinely toho, co je dobré a co zlé. Zjistili jsme, že nepřítomnost dospělého člověka a odtržení od civilizace může mít pro skupinu chlapců v nestandardní situaci, jako je ztroskotání na pustém ostrově, katastrofální následky. V takové situaci se přizpůsobují svému prostředí a dobré i špatné vlastnosti se zvýrazňují.

V neposlední řadě jsme zkoumali význam symbolů, které se v románu objevují. Na základě informací poskytnutých příslušnou literaturou jsme zjistili, že jejich užití v románu plně koresponduje s jejich skutečným výkladem.

Román Williama Goldinga *Pán much* je dílo hodnotné a nadčasové, které stojí za přečtení. Za seznámení s tímto významným dílem vděčím především panu Mgr. Jaroslavu Valovi, Ph.D., který mě výběrem tohoto titulu pro svůj seminář zaměřený na interpretaci literárních textů inspiroval k napsání této bakalářské práce.

Seznam použité literatury

Primární literatura:

GOLDING, William. *Pán much*. 1. vyd. Překlad Heda Kovályová. Praha: Naše vojsko, 1968, 216 s. ISBN

neuveveno

GOLDING, William. *Pán much*. 2. vyd., 1. vyd. v Odeonu. Praha : Odeon, 1993. 214 s. Klub čtenářů (Odeon); sv. 672. ISBN 8020704248.

Sekundární literatura:

BIEDERMANN, Hans. *Lexikon symbolů*. 1. vyd. Praha : Beta, 2008. 503 s., [16] s. barev. obr. příl. ISBN 9788073063627.

HEINZ-MOHR, Gerd. *Lexikon symbolů : obrazy a znaky křesťanského umění*. 1. vyd. Praha : Volvox Globator, 1999. 318 s. ISBN 8072073001.

GIBSON, Clare. *Symboly a jejich významy : klíč k výkladu motivů a znaků v umění*. V Praze : Slovart, 2010. 256 s. ISBN 978-80-7391-370-0.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Průvodce literárním dílem : výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. Vyd. 1. Jinočany : H & H, 2002. 355 s. ISBN 8073190206.

NENADÁL, Radoslav. *Od barbarství k civilizaci nebo opačně?* In: Golding, William. *Pán much*. 1. vyd.

Praha: Naše vojsko, 1968, 216 s. ISBN neuvedeno

PAVERA, Libor - VŠETIČKA, František. *Lexikon literárních pojmů*. 1. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2002. 422 s. ISBN 8071821241.

PAXMAN, Jeremy. *Angličané*. 1. vyd. Praha: Academia, 2006, 355 s. ISBN 8020013830.

PLEVOVÁ, Irena - PETROVÁ, Alena. *Obecná psychologie*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, c2012. 134 s. ISBN 978-80-244-3246-5.

PLHÁKOVÁ, Alena. *Dějiny psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006, 328 s. ISBN 80-247-0871-X.

STRÍBRNÝ, Zdeněk. *Slovník spisovatelů : anglická literatura, africké literatury v angličtině, australská literatura, indická literatura v angličtině, irská literatura, kanadská literatura v angličtině, karibská literatura v angličtině, novozélandská literatura, skotská literatura, waleská literatura*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Libri, 1996. 756 s. Slovníky spisovatelů ; sv. 1. ISBN 80-85983-04-4.

Internetové zdroje:

Bible21 - překlad 21. století - Online Bible21 [online]. [cit. 17. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.bible21.cz/online>>.

Biography.com - Death and Legacy [online]. [cit. 17. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.biography.com/people/william-golding-9314523#awesm=~oBJ5LOcLeuyeyZ>>.

Biography.com - Royal Navy [online]. [cit. 17. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.biography.com/people/william-golding->

9314523#awesm=~oBJ5LOcLeuyeyZ>.

Česko-Slovenská filmová databáze – *Kdo přežije* [online]. [cit. 19. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.csfd.cz/film/112375-kdo-prezije/>>.

Česko-Slovenská filmová databáze – *Pán much* [online]. [cit. 12. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.csfd.cz/film/69478-pan-much/>>.

Česko-Slovenská filmová databáze – *Pán much* [online]. [cit. 12. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.csfd.cz/film/12840-pan-much/>>.

diskografie.cz – 11 - Lord of the Flies (Iron Maiden) [online]. [cit. 19. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.diskografie.cz/blaze-bayley/the-night-that-will-not-die-cd1-live/lord-of-the-flies-iron-maiden/>>.

Kinobox – Pán much (1963) [online]. [cit. 12. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.kinobox.cz/film/15326-pan-much>>.

Kinobox – Pán much (1963) [online]. [cit. 12. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.kinobox.cz/film/206404-pan-much>>.

Psychologie.cz - Stanfordský experiment: Jak může chutnat moc [online]. [cit. 23. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://psychologie.cz/jak-muze-chutnat-moc/>>.

William Golding – Awards [online]. [cit. 17. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.william-golding.co.uk/life/awards.aspx>>.

William Golding – Knighthood [online]. [cit. 17. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.william-golding.co.uk/life/knighthood.aspx>>.

William Golding – Life&Photos [online]. [cit. 17. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.william-golding.co.uk/life.aspx>>.

William Golding – Lord of the Flies [online]. [cit. 14. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.william-golding.co.uk/library/lord-of-the-flies.aspx>>.

William Golding - Lord of the Flies 60th anniversary ebook [online]. [cit. 14. 4. 2014].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.william-golding.co.uk/flies-anniversary.aspx>>.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Zuzana Kantošová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Jaroslav Vala, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Interpretace románu Williama Goldinga Pán much
Název v angličtině:	The Interpretation of the Novel by William Golding Lord of the Flies
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá charakteristikou a psychoanalýzou hlavních postav, interpretací hlavních motivů a významem symbolů v románu Pán much. Práce dále obsahuje informace o životě a díle Williama Goldinga a srovnání s filmovým zpracováním románu. Cílem práce bylo seznámit čtenáře s interpretací románu.
Klíčová slova:	William Golding, Pán much, charakteristika, psychoanalýza, motivy, symboly, srovnání, román, zlo, Stanfordský vězeňský experiment
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis deals with characteristic and psychoanalysis of the main characters, the interpretation of the main motives and the meaning of symbols in the novel Lord of the Flies. The bachelor thesis includes the information about life and work of William Golding and comparison with a film adaptation of the novel. The aim of the thesis was to familiarise the reader with the interpretation of the novel.
Klíčová slova v angličtině:	William Golding, Lord of the Flies, characteristic, psychoanalysis, motives, symbols, comparison, novel, evil, The Stanford Prison Experiment
Přílohy vázané v práci:	-
Rozsah práce:	40 stran
Jazyk práce:	Český jazyk